311 A 6 c

Om „at ennuiere"

1

Höjstærede Herrer!

Den Konst at behage kaldte Lafontaine en Hemmelighed, og Voltaire paastaaer, at den Konst at ennuiere er et arcanum. — Begge have udentvivl Ret. — Vil man foreskrive Regler for at behage, og vil Nogen danne sig efter endog de bedste saadanne Regler, saa ville Erfaringen saavelsom Bestemmelsen let vise, at Lafontaines Ytringer er sand. — Ikke er det endog med Hensyn til Personen selv, der er i Besiddelse af den lykkelige Gave, at kunne behage, thi ofte maae han ikke engang selv vide det. — Paa den anden Side, lad Nogen sætte sig til at give Regler for at ennuiere, eller lad Nogen give sig paa at danne sig efter Regler for at kjede, — vare det endog Skrifter af M[illegible] eller T: — jeg troede da, at man vil finde Voltaire har Ret. — Men om den Konst at ennuiere gjælder det, nemlig ~~at~~ men om den modsatte, at Personen, som besidder den, er übekjendt; thi den som kan ennuiere og behage, maae det dog undertiden, ja stundom ret for vel; men den, som fra Grunden af forstaaer at ennuiere, maae aldrig vide det. — Dog: der er ingen Regel uden Undtagelse. — Min foregaaende Taler have omtrent villet vise os, at han sig er i Besiddelse af den ~~Gave~~ Konst, Voltaire anseer for et arcanum; og ~~[illegible]~~ hvad man ikke skal

30
5
150

overtyde Dem om, at jeg selv vend det. —
Altsaa haand paa arbejdet; — Jeg har nu den bedste
Lejlighed dertil: mine Herrer ere nødte til at
høre paa mig, ingen tør opponere, og jeg
faaer kan at tale ene. — Dette giver mig
anledning at gjøre Lejlighed og Lejlighe-
der til Gjenstand for mine Tale. —
Man pleier at afbilde Lejligheden i en Qvin-
des Skikkelse, med en Haardot i Panden og
et skaldet Baghoved, eller som en nøgen
Mandeperson, med en Haardusk i Panden og
en skaldet # Nakke #, og staaende paa Eggen af
en Barbeerkniv. — Allegorien viser os,
at Lejligheden kun tilbyder sig een Gang:
at den maae tages forfra: at den ikke bier paa
os, og at vi ikke mere kan gribe den naar vi
først have ladet den komme os forbi. — Men
lader os nu lidt nøjere betragte Lejligheden,
og vi skal faae at see, om den ikke gjør
Sengemangelen, der, efter hiin store Tælers
Ord, "er det store Hjul, som driver alle
Ting", langen stridig. — Kundskab
om os selv og om andre Mennesker er os
undgteligen høist vigtig; — men hvorledes
faae vi denne? Saalænge vort Liv glider
roeligt hen, som den sagtløbende Bæk
~~[illegible]~~ gjennem blomsterstrøede Enge,
kjende vi ligesaalidet os selv som andre
kjende os. — Derfor kjender den i Rigdom
fødte og i Velleevnet opdragne kun lidet sig
selv; og i et stedsvarende Eden vilde denne Kund-
skab ~~om~~ aldrig kunde erhverves, om endog
andre Kundskaber groede paa hvert andet
Trin. — Først naar Uvejrs Skyer trække op og Mod-
gangs Storme bruse, naar vi trækkes ind i

mandtlige Stillinger, hvor vi strax maae sande
og snew Bestrøm ob dertil, naar Passionen
kunde i Stuen og vore Pligter hinsides
Dørre af Hiertet skrig, kunde da vi og at
sige, med inderligste Erlighedr, kom
vi at Hiemde os selv? — Saa sande Maadr
kom Erligheden os at Hiemde andre. ¶
Hin stolte Krigr, vor Ords Brøde dru
ke, uforfærdede Ordnes-Hjerne kiendte kaug
bearre nue nd Kors vor nu Død, hvad
mand det som gjorde Gaue saa modig, saa
kiek? — Frygtsom og mismodig drog han
med sinnene; nuu afmyldende Sorrn,
Hiendtrugen og Bestemtighedr Bedrede saae
Grand og Hjørtyrde Hand med, og Erlighe-
dern hjemde Gaue lie nu hnel at sønde klang.
Man sigre at Revolutionen Sauerr stordt
mod; og dette er sandt. — Men mand ikke Pligt
sauer stort mod i Stadne om ned ikke Revo-
lution Hander nyttigt? jo tilsiesta, naar dr-
rore Morgne Laan sone dne Hjemen Stemme i dit
ubndtydelige eller Prøve, dre er Legt i Jordan. — Be-
nens Mennen bekiempes for at ødelegge, dnen
eigesom de Erligheden, Revolutionen nedkiempes
for at ødelegge Frien. — fortjenstfuldt kaane sie aandelig ligesaavel
sone Kraftsfuldt,
sigre Digtere.
Hvorledes nu vi Frien Christelige Egtryar,
finde Lein nu ide Tilfredshed og Glede, der ma sam-
mel? Sone Pigr falde Laane yoa Gaden og
Brake sit nær Brun. Hau, nu ruske Pigeliug,
kom lie paa Gaudr yoa sin arner Lind i dit
Hiemd, skaffe dr nu Kloge og Fornu Gaudr Gren
lie Gaudr Forældre; og dette Tilfredse gjorde
dnen lie Fred at sidde i 30 aar Gaard mand,
det Egteskabelige Lestryar. ¶
Og nu i Festtiden, hvor nergat Hjemd kan
ikke Erligheden frembragte — mange indre-

¶ Hvorofte kan ikke
Erligheden lokke os
at Hiemde nu Klerk i
sne aandrew og mere Or-
mestrige Gudnder, nu
hjælper i dnen Hellige,
nu Kapitlet i dnen,
kan vore Hjemde
Mandt, og den da-
lige i dnen, dnn
ansaare for nu Mistale
inden?

¶ Hvormange Stoma
Sydogresin Kiæder ni
ikke Erligheden?
Ved man dnn, som Coste
Newton at ansinde Hjem
delenskrue Johannis Gold
magerlisyne og Bar
Mede at Skiwat
at gjøre Fruel, alle de

og udenlandske Digteres Værker, men især Folianten Quodlibet overbeviser os derom.

Ihenseende til Selskabelige Glæder, hvilken stor Rolle spiller ikke Lejligheden der? Et Bal, en Kanefart, et jovialsk Svirrelag, som den ~~giver~~ leder os ind i, hvilket stort Fortrin har ikke det, fremfor de samme Slags Fornøjelser, naar vi gaar forberedede til dem?

Alt det foranførte gjelder kun om det Skjønne, Fornøjelige og Gode; men, "der gives Helte i det Onde, saarresom i det Gode", siger Rochefoucault; og at Lejligheden danner Hiine saarresom Disse, vil jeg nu kortelig viise. — Lejlighed gjør Tyve, siger Ordsproget; og man vil Nogen kan betvivle Rigtigheden heraf? Og nu alle de ulykker, som følge af ureen Elskov, men disse have anden Aarsag end Lejligheden? Hiin ulykkelige Gninde, som mærket med Ukydskhedens Brændemærke, liig en Lazarus ligger uden at kan røre ~~noget Lem~~ sig paa ~~sit~~ Pest-Leje — Hiin Yngling, som udsvævelse berøvede hans Mandom Veiligemed hans ansigtes Ziir, — men ikke en uheldig Lejlighed fra først af har foraarsaget deres ulykker? og har man ikke ofte seet, at en uheldig Lejlighed, et Øjebliks Ensomhed paa et afsides Sted, har ledet en Pige fra Dyd til Last, fra anstændig Tjeneste til Bordeller og siden Skridt for Skrid lige indtil Tugthuset og Skafottet?

Kort, men samt, beskrives Lejlighedens Virkning ihenseende til ureen Elskov, i følgende Vers:

Post visum risum, post risum venit ad tactum,
post tactum factum, post factum pœnitet actum.

Hvad her er sagt om Lejlighedens Indflydelse
ihenseende til Ukydskhed, gjelder og saa om
dens magt ihenseende til andre Laster. —
Lejligheden har ofte berøvet Folk Gods og
Ære, Liv og Velfærd. — Lejligheden var en
stærk aarsag til at Danmark blev fraroevet
sin Plaade, og den har ofte paabundet
frie Folk Tyrannernes Jernlænker. —
Lejligheden er altsaa et saare betyd-
deligt Væsen. — Man bør ikke blindt hem gribe
efter den og ~~man bør~~ heller ikke ubetænksom
støde den fra sig. — Kan man ophælde den ind-
til Fornuftens Pakkel har lyst og omkring,
den og afskrevet Sandsernes Taage, da gjør
man ~~og~~ vel; og, hvis ikke, ~~bør~~ uvar man lade
den indvortes Pølelse bestemme, om Haanden
skal gribe den i Haaret eller stode den
til side. —

#

Jeg har nu saa længe talt om Lejlig-
heden; jeg har endog vovet at tale om hvor-
ledes man bør behandle den. — Jeg vilde
derfor underkaste mig og fortjene Bebrey-
delse dersom jeg ikke nu benyttede en
god Lejlighed. — Vi høstidelighoede i Dag
en Venns Pødselsdag. — Han er os alle kjær,
mig i Særdeleshed. — Vi ere af Skjebnen satte
hinanden saa nær i Embedsforhold, at vi dagligen
berøre hinanden. — I dette Forhold har han
i 5 Aar, som ærlig mand, som virksom Em-
bedsmand, som troe Ven ~~og~~ som oprigtig ~~[illegible]~~
medbroder T bidraget til at gjøre mig min T og ~~[illegible]~~ lystig Lejse-
Stilling behagelig. — Ingen under alt- kammerat
saa, (a) jeg ønsker ham alt godt. —
Grev Rochester sagde om den for sin
bidende Satire bekjendte Lord Dorset,
at han var den bedste mand, med den

meest ondartede Muse. — Diste Ord kan jeg
ikke andet end anvende paa vor Ven. — Han
er den bedste Mand, men har den meest
ondartede Tunge. — Fuldkommen vel passer
sig paa ham, hvad Sneedorff siger om T. Thaarup:
"Hans Tunge er hvas som Diens Braad"
og naar han taler som Ven eller afraad-
"girer (ellers ikke) da og saa det følgende:
"Hans Ord ere søde som Honning". —
Gid denne vor Ven blandt os maatte og-
"leve mange glade Fødselsdage, og gid
aldrig den sørgelige Lyslighed kommer, at
vi skulle skrive ham Afskeeds-Sange!

X